

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUMI

ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Tallinn 2024

Sisukord

I ÜLDSÄTTED	4
II ÜLDOSA	4
1. Kooli väärtused, eripära ning õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused.....	4
1.1. Kooli väärtused	4
1.2. Kooli eripära.....	5
1.3. Õppe- ja kasvatustöö eesmärk ja rõhuasetused	7
1.4. Valdkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused.....	9
1.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted	10
1.6. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted.....	10
1.7. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht	20
2. Õppekorraldus põhikoolis	23
2.1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused.....	23
2.2. Tunnijaotusplaanid õppeaineti ja klassiti, vaba tunnimahu kasutamine	24
2.3. Eestikeelsele õppele ülemineku toetamine.....	28
2.4. Valikõppeainete ja võõrkeelte valik	28
2.5. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti	29
2.6. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused	29
3. Õppekorraldus gümnaasiumis	30
3.1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused.....	30
3.2. Õppeainete kohustuslikud kursused	30
3.3. Valikkursuste ja valikõppeainete valimise põhimõtted.....	31
3.4. Õppesuunad ja tunnijaotusplaanid	32
3.5. Eesti keeles õpetatavad ained ja kursused gümnaasiumiastmes	43
4. Õppekeskkond	43
4.1. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud jmt	43

4.2. Õppekava rakendamist toetavad tegevused.....	45
4.3. Õppetööd toetavad projektid	45
5. III kooliastme loovtöö korraldus	46
6. Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus	46
7. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine	47
7.1. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise korraldus.....	47
7.2. Hindamise korraldus	47
8. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine.....	50
8.1. Õppekorralduse põhimõtted	50
8.2. Andekate õpilaste toetamine	51
8.3. Individuaalne õppekava.....	51
8.4. Tugiteenuste rakendamine.....	52
9. Õpilase karjäärivalikute toetamine	53
9.2.1. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine.....	53
10. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine	54
11. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	54
11.1. Õpetajate koostöö	54
11.2. Töö planeerimise põhimõtted.....	56
12. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	57
Kooli õppekava üldosa lisad	57

I ÜLDSÄTTED

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi (edaspidi *kool*) õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riiklike õppekavade alusel tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi *PGS*) § 17 lõikest 1, põhikooli riikliku õppekava (edaspidi *PRÕK*) § 24 lõikest 1 ja gümnaasiumi riikliku õppekava (edaspidi *GRÕK*) § 19 lõikest 1 ja milles eelkõige tuuakse välja kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames ning milles kirjeldatakse õppe rõhuasetused ja tegevused õppekava täitmiseks.

Kooli õppekava on kehtestatud ühe tervikdokumendina põhikoolile ja gümnaasiumile ning koosneb järgmistest osadest:

- 1) õppekava üldosa, milles on vajadusel eristatud põhikool ja gümnaasium;
- 2) põhikooli ainevaldkondade õppeainete ainekavad klasside kaupa, milles on esitatud õppeainete õpitulemused ja õppesisu kirjeldused;
- 3) gümnaasiumi ainevaldkondade õppeainete kohustuslike kursuste, valikkursuste, valikõppeainete ja ainevaldkondade üleste valikkursuste kavad.

II ÜLDOSA

1. Kooli väärtused, eripära ning õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused

1.1. Kooli väärtused

Kooli väärtused on oluline osa Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi kasvatusprotsessist, andes koolile isikupära, suunates igapäevast õppe- ja kasvatustegevust ning luues kooliperes ühtsustunnet. Lisaks *PRÕK* § 2 lõikes 3 ja *GRÕK* § 2 lõikes 3 sätestatud üldnimilikele ja ühiskondlikele alusväärtustele, lähtutakse koolis kooli eripärast tulenevalt järgmistest põhiväärtustest:

- 1) **õppijakeskus:** võimestame õppijaid, arendades enesejuhtimisoskusi ja kriitilist mõtlemist. Rakendame kaasaegset õppesisu ja –käsitlust mitmekülgses füüsilises, vaimses ja sotsiaalses õpikeskkonnas;
- 2) **koostöö:** kujundame kogukonnatunnet ja edendame koostööl põhinevat õpikultuuri;
- 3) **loovus:** toetame õppija isiklikku arengut, julgustades loovat mõtlemist ja iga õpilase ainulaadsete võimete arendamist;
- 4) **paindlikkus:** kultiveerime empaatiavõimet, vastuvõtlikkust ja huvi ümbritseva maailma, oma siseelu ning uute ideede ja kogemuste suhtes. Suuname õppijaid arvestama erinevate vaatenurkadega;

- 5) **ettevõtlikkus:** kasvatame õpilastest iseseisvust ja enesekindlust ja eneseteadlikkust. Soodustame aktiivset osalemist haridus- ja kultuuriinitsiatiivides, mis toetavad Eesti kodanikuühiskonna arengut.

1.2. Kooli eripära

Tallinna Mustjõe Gümnaasium on nii põhikooli kui ka gümnaasiumi osaga üldhariduskool, kus õpivad peamiselt eesti keelest erineva kodukeelega õpilased. Kool asub Haabersti linnaosas ja alustas tegevust 1964. aastal. Kooli eripära peegeldab Haabersti linnaosa mitmekülgset etnilist, kultuurilist ja demograafilist tausta. Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi ajaloo märgilised sündmused kajastavad muutusi õppekeeles ja kooli struktuuris ning peegeldavad kohaliku kogukonna tugevat mõju kooli kujunemisel. Kool väärtustab ka tulevikus innovaatsilisust, koostööd kogukonnaga ja jätkusuutlikku arengut, mis on kooskõlas ühiskondlike protsessidega. Olulise osa kooli vaimsetest ressurssidest moodustavad professionaalsed õpetajad ning pädev tugipersonal. Kool panustab õpilaste heaolusse, võimaldades tugipersonali nõustamisteenuseid, osaledes motiveerivais programmides ja toetades õppe- ja kasvatustöös õpilaste mitmekülgset arengut.

▪ Kooli traditsioonid

Kooli traditsioonilised ühisüritused on lahutamatu osa õppekava täitmisest ning neid saab rühmitada märksõnade alla, mis moodustavad Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õppealaste tegevuste läbivad teemad. Traditsiooniliste ürituste oluline eesmärk on luua kooliperele aastast aastasse turvatunnet ja ühist väärtusraamistikku. Olulisimad traditsioonilised üritused on: kooli sünnipäev, õpetajate päev, spordi- ja tervisepäevad, õuesõppenädalad, ohutuse nädal, projektipäevad, trimestri lõpuüritused, õpilaskonverents, turniirid „Mis? Kus? Millal?“, heategevuse laad, sõbrapäev, gümnaasiumi kooliball, keskkonnanädala ja Maa päeva tähistamine, kevadine näitus, Eesti kirjanduse päev, KiVa sünnipäev ja üritused, Emadepäeva kontsert, lõpukell, tähtpäevade ja riigipühade tähistamisega seotud üritused, direktori pidulik vastuvõtt jpm.

▪ Keele- ja kultuuriõpe

Kooli traditsioonist lähtuvalt pööratakse erilist tähelepanu keelte- ja kultuuri õppele. Tallinna Mustjõe Gümnaasium on liitunud varase keelekümblusprogrammiga, I kooliastmes on eesti keele õpet toetavate ainete hulka lisatud õppeaine „Eesti lastekirjandus“ ja koolis on kasutusel mitmed LAK-õppe vormid: täielik varajane keelekümblus ja eestikeelse LAK-õppe rakendamine vene õppekeelega klassides. Üleminekuklassides on suurendatud eestikeelse aineõppe osakaalu. Gümnaasiumiastmes rakendatakse sihtkeele õpet vähemalt 60% mahus.

Koolis pööratakse erilist tähelepanu võõrkeelte õppele. A-võõrkeelena õpetatakse põhikoolis inglise keelt. Inglise keele õpe algab esimeses klassis ringitunnina ja alates teisest klassist ainetunnina. Gümnaasiumiastmes õpetatakse inglise keelt B1- ja B2 - keeleoskustasemel (sh valikainetena) ning saksa ja prantsuse keelt valikainetena.

Keeleõpe leiab rakendust nii rahvusvahelistes projektides osalemises kui ka keeleürituste raames.

▪ **Terviseedendus ja keskkonnaalane teadlikkus**

Tallinna Mustjõe Gümnaasium on liitunud Rohelise Kooli ja KiVa programmidega - hoolime oma õpilaste vaimsest ja füüsilisest tervisest. Õppe mitmekesistamiseks rakendatakse õuesõpet kasutades paikkonna eripära ja võimalusi, algatatakse ja osaletakse loodusalastes projektides ja looduskeskuste õppeprogrammides, kaasatakse külalislektoreid õppetundide ning terviseedenduse alaste ettevõtmiste läbiviimisel. Keskkonnaalase teadlikkuse tõstmiseks ning keskkonnasõbralike käitumisharjumuste kujundamiseks korraldatakse õppekäike kõikides klassides (KIK, RMK looduskeskused, Meremuuseum, Eesti Loodusmuuseum, Rannarahva muuseum Viimsis, Nõmme Loodusmaja).

▪ **Huvitegevus ja kogupäevakooli programm**

Kõigil õpilastel on võimalik osaleda väga erinevates kooli ütitustes (stiilipäev, lõbusad vahetunnid jpm) ja klassivälistes huviringides (vokaal, kunst, teatristuudio, spordiringid, arvuti- ja robootika ringid, keraamika, keeleringid jpm).

Pärast koolitunde on algklasside õpilastel võimalus päeva jätkata oma koolis. Kogupäevakoolis ühendatakse õppekava järgne õppimine ja huvitegevus üheks tervikuks. Õpilased saavad osaleda mitmesugustes ringides. Ringide tööd juhendavad oma kooli õpetajad ja ka spetsialistid väljastpoolt kooli.

▪ **Projektid ja programmid**

Õpilased osalevad paljudes projektides, näiteks Erasmus+, Roheline Kool, Ettevõtliku Kooli haridusprogramm, Tervist Edendav Kool, Kaitse End ja Aita Teist, Liikuma Kutsuv Kool, Tagasi Kooli, Kiusamisest vaba kool, VEPA, õpilasvahetus VeniVidiVici, Minu Riik jne. Läbi projektide saavad õpilased kogemusi meeskonnatöök, võimalusi tutvustada oma kooli ja Eesti Vabariiki, arendada koolidevahelisi suhteid.

▪ **Õppesuunad**

Gümnaasiumiastmesse astudes saavad õpilased valida kolme õppesuuna vahel: reaalainete ja ettevõtluse suund; loodusainete ja terviseedenduse suund; sotsiaalainete ja võõrkeelte suund.

1.3. Õppe- ja kasvatustöö eesmärk ja rõhuasetused

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustöö **eesmärk** on kasvatada ennastjuhtivat, ettevõtlikku, ennast ja teisi väärtustavat ning arvestavat, kõlbelist, iseseisvat Eesti riiki väärtustavat kodanikku.

Lõpetades kooli on õpilane omandanud üld-, kooliastme- ja ainevaldkonnapädevused. Õppe- ja kasvatus aineüleseks eesmärgiks on PRÕK § 4 lõikes 4 ja GRÕK § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevuste, PRÕK § 7, § 9, § 11 kooliastmeti kirjeldatud pädevuste ning PRÕK ja GRÕK ainevaldkonnakavades esitatud valdkonnapädevuste kujunemine, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitusel, „Võtmepädevused elukestvas õppes“, sätestatud.

Põhikooli õpilasele on tagatud eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine. **Gümnaasiumi** õpilasele on tagatud tingimused, mis võimaldavad neil leida endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda endaedasine haridustee.

I kooliastmes on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks.

Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- 5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- 6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni. Õppetöö korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla üldõpetuslik tööviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

II kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

III kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitähtsuseks aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse
- 3) tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 4) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse
- 5) arendamisele;
- 6) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele,
- 7) eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 8) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 9) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

Gümnaasiumiastmes õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks on, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee. Kool loob tingimused, et õpilased omandasid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või kutseõppeasutuses. Selleks keskendutakse:

- 1) õpilaste iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;
- 2) adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;

- 3) iseseisva õppimise ja koostöö oskuste arendamisele;
- 4) edasise hariduse tee võimaluste tutvustamisele ja hindamisele;
- 5) kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemisele.

1.4. Valdkonnasisesed ja -ülesed lõiminguvõimalused

Lõimingu põhimõtted

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Õppeainete ja ainevaldkondade lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu eesmärk on muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Lõiming ehk seoste loomine toimub:

- 1) õppeaine siseselt - lõiming taotleb terviku moodustamist õppeainesiseselt kogu kursuse ulatuses. Lõimingu saame sidususe ja järgnevuse abil: mõisted ja teemad korduvad kooliastmeti ja samas minnakse lihtsamalt seletuselt sügavamale ja laiemale, kusjuures uued teadmised tuginevad valdavalt varem õpitule;
- 2) õppeainete vaheliselt - lõiming on mõistete ja teemade käsitlemine eri külgedest ja eri õppeainetes, et kindlustada õpitule võimalikult avarad seosed;
- 3) ainevaldkondade vaheliselt;
- 4) erinevate kooliastmete vaheliselt;
- 5) kooli ja partnerite vaheliselt;
- 6) formaal- ja mitteformaalhariduse vaheliselt.

Lõiming võib olla:

- 1) välimine - s.o õppeaine tasemel ainetevaheliste seoste loomine väljastpoolt;
- 2) sisemine - s.o protsess, mis toimub õpilases endas, kui ta püüab korrastada teadmisi ja kogemusi, mis algselt tunduvat üksteisest eraldi seisvat.

Lõimingu rakendamine

Koolis lõimitakse erinevate ainevaldkondade õppeaineid. Õppe lõimimine saavutatakse samuti ka ühe valdkonna siseste õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis aktiivset õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülel käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määratledes erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

1.5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted

Õppekava üldpädevused on loetletud PRÕK § 4 lõikes 4 ja GRÕK § 4 lõikes 3. Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös.

Üldpädevused on:

- 1) kultuuri- ja väärtuspädevus
- 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus
- 3) enesemääratluspädevus
- 4) õpipädevus
- 5) suhtluspädevus
- 6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus
- 7) ettevõtlikkuspädevus
- 8) digipädevus.

1.6. Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on kirjeldatud PRÕK § 14 lõikes 3 ja GRÕK § 10 lõikes 3.

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke;
- aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitletlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

- läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

- 1) **elukestev õpe ja karjääri kujundamine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid. Selle väljundiks on:
  - karjääriõpetuse valikõppeaine;
  - teema käsitus erinevates ainetes;
  - õppekäigud ja ekskursioonid;
  - erinevate õppeasutuste tutvustused;
  - kutseuunitlustöö;
  - õpilaste nõustamine psühholoogi poolt;
  - külalised erinevatelt töövaldkondadest.

Läbiva teema käsitlemine:

I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi sooseid.

II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja

võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

Gümnaasiumiastmes: arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastused, õpilastele tutvustatakse erinevate ainevaldkondadega seotud ameteid, erialasid. Tähelepanu pööratakse praktilistele tööotsimisoskustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele. Õpilastele vahendatakse karjääriinfot (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja – nõustamine).

2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Selle väljundiks on:

- teema käsitus erinevates ainetes;
- projektipäevad;
- uurimus- ja loovtööd;
- ainenädalad;
- valikõppeained;
- keskkonnaalased kohalikud ja rahvusvahelised projektid;
- õppekäigud ja –ekskursioonid;
- loodusvaatlused;
- loodusringid.

Läbiva teema käsitlemine:

I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

Gümnaasiumiastmes: õpilased harjutavad keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normdokumente ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele. Selle väljundiks on:

- teema käsitus erinevates ainetes;
- külalislektorid;
- loov-, uurimis- ja praktilise tööd;
- ainenädalad;
- kohalikud ja rahvusvahelised projektid;
- õpilaste korraldatud üritused;
- õpilasesindus.

Läbiva teema käsitlemisel:

I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna

võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus-ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

Gümnaasiumiastmes: peamine on eesmärk kujundada õpilastes vajalikke praktilisi oskusi kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks. Klassi- ja koolivälise tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Selle väljundiks on:

- multikultuurne koolikeskkond;
- rahvuspäevad ja rahvusnädalad;
- teema käsitlemine erinevates ainetes;
- ainenädalad;
- õppekäigud ja –ekskursioonid;
- aastapäeva tähistamine;
- rahvakalendri tähtpäevad.

Läbiva teema käsitlemisel

I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombad on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

Gümnaasiumiastmes: õppeprotsess toetab jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamusetevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse. Õpilase teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides. Oluline on luua võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti, meedia kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

5) **teabekeskond ja meediakasutus** – taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meediamaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärke ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskonnas. Selle väljundiks on:

- teema käsitus erinevates ainetes;
- projektipäevad;
- uurimus- ja loovtööd;
- ainenädalad;
- valikõppeained;

- kohalikud ja rahvusvahelised projektid;
- õppekäigud ja –ekskursioonid;
- õpioskuste võistlused.

Läbiva teema käsitlemisel:

I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Gümnaasiumiastmes: gümnaasiumiõpilane teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õpilane on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist. Ta mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele. Läbiva teema ja aineõppe koosmõjul suudab õpilane oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

- 6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Selle väljundiks on:
- teema käsitlemine erinevates ainetes;
  - valikõppeained;
  - uurimus- ja loovtööd;
  - IKT töövahendina nii põhi- kui valikõppeainetes;
  - virtuaalsete õpikeskkondade kasutamine;
  - IKT vahendite kättesaadavus õpilastele ja õpetajatele väljaspool õppetööd;
  - IKT vahendite kasutamine õppematerjalide loomisel;
  - erinevad projektid;
  - kooli kodulehekülge.

Läbiva teema käsitlemisel:

I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhimõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitatakse kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetöoga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Gümnaasiumiastmes käsitletakse läbivat teemat eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogiafirmasid või teaduskeskusi. Eesmärgiks on positiivsete hoiakute kujundamine tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes. Samuti tuleb gümnaasiumiastme lõpuks tagada kõigi õpilaste valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

- 7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Selle väljundiks on:
- turvalisuse teema käsitlemine erinevates õppeainetes;
  - kool kuulub tervist edendavate koolide kogukonda;
  - õpilase turvatunde kindlustamine õppe- ja kasvatustegevuse läbimõeldud korraldusega;
  - tugiteenuse kättesaadavus;
  - esmaabi kättesaadavus;
  - esmaabioskuste propageerimine õpilaste ja õpetajate seas;
  - liikluskasvatuse põhiainetega kaudu;
  - liiklus- ja politseipäevade regulaarne korraldamine;
  - töö- ja tuleohutusnõuetest teavitamine ning nende täitmine;
  - ujumiskursuste läbimine;
  - tervete eluviiside propageerimine erinevate ürituste kaudu;
  - koolisisesed ja koolidevahelised spordivõistlused;
  - spordipäevad;
  - ringid;
  - osalemine projektides;
  - lastevanemate teavitamine ja sportimisvõimaluste pakkumine;

Tervisekasvatuse põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Läbiva teema käsitlemisel:

I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusi oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

Gümnaasiumiastmes on põhiliseks läbiva teema käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväliline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

- 8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires. Selle väljundiks on:
- turvalisuse teema käsitus erinevates õppeainetes;
  - erinevad kooli- ja klassiüritused;
  - õppekäigud;
  - külalislektorid.

Läbiva teema käsitlemisel:

I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamusi. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

Gümnaasiumiastmes on kesksel kohal kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondadega, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega. Soovitavate käitumisviiside kujunemist tõhustab õpilase osalus demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasomavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatus koolielu korraldamisse.

1.7. Liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht

Liikluskasvatuse teemad on tuletatud PRÕK ja GRÕK läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti soovitudest liikluskasvatuse osas ning „Liiklusseadusest“.

Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- teadmised ja oskused, mis toetavad nende enda ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mintesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitaja kui ka juhina.

Kooli rolliks on vastavalt “Liiklusseadusele” § 4 lg 2 viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks. Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011.a määrusega nr 136 “Laste liikluskasvatuse kord”.

Liikluskasvatuse teemade kaudu kujundatakse järgmised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- teab hädaabi numbrit, oskab ohust teatada;
- oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkurit, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- oskab käituda ühissõidukites, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- oskab eristada vahet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- oskab ohutust kiiresti ja korrektselt teatada;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijahi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- oskab käituda ühissõidukites, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusosalaste teemakäsitluste kohta;
- oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;

- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri pegeduvuse omadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad ja valida ohutuma teekonna sihtpunkt jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liicluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile;
- on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti liiklusohutusalast olukorda teiste riikidega.

Gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- väärtustab ohutust, on teadlik riskikäitumise tagajärgedest;
- oskab hinnata ohuteguri suurust, teadvustab õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkuse;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid;
- mõistab ohtlike ainete tähistamise põhimõtteid;
- oskab tulekahju korral tegutseda, teisi aidata ja juhendada, anda esmaabi tulekahjus kannatanule;
- teab, et pidurdus- ja peatumistekonna pikkus sõltub sõiduki kiirusest, tee – ja ilmastikuoludest (vihm, lumi, jää);
- oskab abistada ja anda esmaabi uppumisohtu sattunud inimesele;
- tunneb liicluseeskirja nõudeid jalakäijale ja juhile;
- on seaduskuulekas ning tal (gümnaasiumi lõpetajal) on oskused, mis toetavad tema enda ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäijana, sõitjana kui ka juhina;
- oskab leida ja omab ülevaadet ohutusalastest kampaaniatest, oskab tuua võrdlusi teiste riikidega;
- oskab koostada riskianalüüsi silmas pidades kooliümbruse (liiklus) keskkonda, teeb ettepanekuid ohutuse suurendamiseks.

Liikluskasvatuse sisu on esitatud kooliastmeti järgmiselt:

- 1) põhikooli esimeses astmes (1. – 3.klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast;
- 2) põhikooli teises astmes (4.–6.klass) ja kolmandas astmes (7.–9.klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.
- 3) Gümnaasiumis (10.–12. klass) on liikluskasvatuse sisuks liiklusohutust tagavate hoiakute arendamine ja käitumise mõjutamine, millega laiendatakse ja süvendatakse põhikoolis omandatud liiklusohutusosalaseid teadmisi, oskusi, vilumusi ja hoiakuid. üldine liikluskultuur, vastutustundlikkus ja viisakus liiklejana.

Kooli ainekavades on määratletud liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides. Klassi- ja koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis ja klassijuhatajate plaanides. Klassi- ja koolivälised üritused ei kajastu liikluskasvatuse teemade mahus.

2. Õppekorraldus põhikoolis

2.1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused

1. Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.
2. Õppeaasta põhikoolis koosneb 35 nädalast ja jaguneb kolmeks trimestriks.
3. Õppeperioodides on kokku vähemalt 175 õppepäeva, viis koolivaheaega. Koolivaheajad on haridus- ja teadusministri poolt kehtestatud aegadel.
4. Lõpuklassis on õppeaastas kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.
5. Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane on päevakava või individuaalse õppekava alusel kohustatud õppes osalema. Ühes õppenädalas on viis õppepäeva.
6. Õpilase nädala õppekoormus õppeaineti määratakse kooli õppekavaga. Nädala õppekoormus õppeaineti kajastub tunnijaotusplaanis vastava klassi juures.
7. Õppe- ja kasvatuse ajakasutus on määratletud päevakavas, mille üheks osaks on tunniplaan, millega on määratletud tundide arv ja järjekord õppepäevas;
8. Õppetöö viiakse läbi traditsioonilise aineõppe süsteemis. Juhendatud õpe on loeng, klassitund, rühmatund, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe, digiõppepäev, õppekäik ja

muu vorm, mis on suunatud riiklikus ning kooli õppekavas ette nähtud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui õpetaja.

9. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni, õppekäigu või muuseumitunnina. Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas ning kavandatakse üldjuhul igas trimestris eelnevalt kokkulepitud päevale.
10. Õppetunnis osalemine on õpilasele kohustuslik, erandi kinnitab õppealajuhataja või direktor.
11. Õppetunni pikkus on 45 minutit.
12. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on 10-20 minutit iga õppetunni kohta. Söögivahtund ei saa olla lühem kui 15 minutit.
13. Kõikidele õpilastele võimaldatakse toetav õpe konsultatsioonide vormis. Konsultatsioonide kava, milles tuuakse välja õppeaine, konsultatsiooni läbiviimise nädalapäev, kabineti number, õpetaja nimi esitatakse igal õppeaastal elektrooniliselt kooli veebilehel.
14. Koolis on kasutusel õppeinfosüsteem eKool, mille kaudu saab õpilane ja vanem teavet õppesisu, koduste õppeülesannete, õppeedukuse, puudumiste, hilinemiste, käitumise ja hoolsuse kohta ning jooksvat informatsiooni.

2.2. Tunnijaotusplaanid õppeaineti ja klassiti, vaba tunnimahu kasutamine

Kohustuslike õppeainete ja valikainete tundide jaotus klassiti määratakse kindlaks tunnijaotusplaanis, mis kehtestatakse direktori poolt igaks õppeaastaks tagades kohustuslike õppeainete riiklikus õppekavas ettenähtud mahud.

Õpilaste nädalakoormus on:

1. klass - 20 õppetundi, 2.klass - 23 õppetundi, 3.ja 4.klass - 25 õppetundi, 5.klass - 28 õppetundi, 6.ja 7.klass - 30 õppetundi, 8. ja 9.klass - 32 õppetundi.

Kool tagab õpilasele õppe kohustuslikes õppeainetes vastavalt riiklikus õppekavas I, II ja III kooliastmele esitatud nädala õppetundide mahus.

Tabel 1. Tunnijaotusplaan alates 01.09.2024 (2.-3.kl; 5.-9.klassid)

nr	ASTMED	I				II				III			
	Klassid	1	2	3	PRÕK	4	5	6	PRÕK	7	8	9	PRÕK
	Ained												
1.	Vene keel	4	4	5	13	4	2	2	8	1	1	1	3
2.	Kirjandus						2	2	4	2	2	2	6

3.	Eesti keel teise keelena	4	4	4	12	5	5	5	15	5	5	5	15
4.	Võõrkeel (<i>inglise keel</i>)		1	2	3	3	3	3	9	3	3	3	9
5.	Matemaatika	4	3	3	10	4	5	4	13	5	4	4	13
6.	Loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2			2
7.	Geograafia				0				0	2	1	2	5
8.	Bioloogia				0				0	1	2	2	5
9.	Keemia				0				0		2	2	4
10.	Füüsika				0				0		2	2	4
11.	Ajalugu				0		1	2	3	2	2	2	6
12.	Inimeseõpetus		1	1	2		1	1	2	1	1		2
13.	Ühiskonnaõpetus				0	1			1			2	2
14.	Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
15.	Kunst	1	2	1	4	1	1	1	3	1	1	1	3
16.	Tööõpetus	1	2	2	5				0				0
17.	Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus				0	1	2	2	5	2	2	1	5
18.	Kehaline kasvatus	3	2	3	8	2	3	3	8	2	2	2	6
Vaba tunniressurssi kasutatakse järgmiste valikainete õppeks													
19.	Informaatika							1			1		
20.	Eesti lastekirjandus		1	1									
Maksimaalne nädalakoormus		20	23	25		25	28	30		30	32	32	

Vaba tunniressurssi kasutatakse, et tagada oma kooli õpilastele riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamise kooliastmete lõpuks. I kooliastmes kaks tundi jagatakse tavaklassides - eesti lastekirjanduse õppele, et toetada riigikeele oskust, eriklassides – eesti lastekirjanduse ja matemaatika õppele. II ja III kooliastmes kasutatakse lisatunnid informaatika õppele, et õpilane valdaks arvutil peamisi töövõtteid osalemaks igapäevases õppetöös.

Tabel 2. Tunnijaotusplaan alates 01.09.2024 1 ja 4 klassi astuvatele õpilastele.

2024/2025 õa eesti õppekeelega **1. ja 4.** klassides õpitakse täies mahus **eesti keel teise keelena** ainekava alusel ja kõik muud õppeained on eesti keeles.

nr	ASTMED Klassid Ained	I				II				III			
		1	2	3	PRÕK/ KÕK	4	5	6	PRÕK	7	8	9	PRÕK
1.	Eesti keel teise keelena	6	5	5	12/16	5	5	5	15	5	5	5	15
2.	Kirjandus				0		2	2	4	2	2	2	6
3.	Võõrkeel		1	2	3	3	3	3	9	3	3	3	9
4.	Matemaatika	4	4	4	10/12	4	5	4	13	5	4	4	13
5.	Loodusõpetus	1	1	1	3	2	2	3	7	2			2

6.	Geograafia				0				0	2	1	2	5
7.	Bioloogia				0				0	1	2	2	5
8.	Keemia				0				0		2	2	4
9.	Füüsika				0				0		2	2	4
10.	Ajalugu				0		1	2	3	2	2	2	6
11.	Inimeseõpetus		1	1	2	1	1	0	2	1	1		2
12.	Ühiskonnaõpetus				0	0	0	1	1			2	2
13.	Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
14.	Kunst	1	2	1	4	1	1	1	3	1	1	1	3
15.	Tööõpetus	1	2	2	5				0				0
16.	Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus				0	2	2	1	5	2	2	1	5
17.	Kehaline kasvatus	3	2	3	8	3	2	3	8	2	2	2	6
Vaba tunniressurssi kasutatakse järgmiste valikainete õppeks													
18.	Informaatika		1	1			1	2			1		
19.	*Vene keel ja kultuur	2	2	2		2	2	2		1	1	1	
Maksimaalne nädalakoormus		20	23	25		25	28	30		30	32	32	

*Eesti keelest erineva kodukeelega õppijatel on võimalik oma emakeelt ja kultuuri õppida valikõppeainena kahe nädalatunni ulatuses (PGS § 21 lg-d 5 ja 6).

Tabel 3. Tunnijaotusplaan varase keelekümbluse klassides alates 2024/2025 õa

nr	ASTMED	I			II			III			Kokku III
	Ained/klassid	*1	*2	3	*4	5	6	7	8	9	
1.	Eesti keel teise keelena			6	5	5	5	5	5	5	15
2.	Kirjandus					2	2	2	2	2	6
3.	Vene keel	0	0/2	2	0	2	2	1	1	1	3
4.	Võõrkeel A			3	3	3	3	3	3	3	9
5.	Matemaatika	4	3	4	4	5	4	5	4	4	13
6.	Loodusõpetus	1	1	1	2	2	3	2			2
7.	Geograafia							2	1	2	5
8.	Bioloogia							1	2	2	5
9.	Keemia								2	2	4
10.	Füüsika								2	2	4
11.	Ajalugu					1	2	2	2	2	6
12.	Inimeseõpetus		1	1	1	1	1	1	1		2
13.	Ühiskonnaõpetus									2	2
14.	Muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1	3
15.	Kunst	1	2	1	1	1	1	1	1	1	3
16.	Tööõpetus	1	2	2							0
17.	Käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus				2	2	2	2	2	1	5
18.	Kehaline kasvatus	3	2	3	3	3	3	2	2	2	6
Vaba tunniressurssi kasutatakse järgmiste valikainete õppeks											

19.	Informaatika						1		1		1
20.	Vene keel ja kultuur				2						
Kokku nädalakoormus		20	23	25	25	28	30	30	32	32	

*1. ja 4. klassid – eesti õppekeele klassid.

*2. klassid on tavaklassid.

Tabel 4. Tunnijaotusplaan alates 01.09.2024 varajastes keelekümblusklassides

2024/2025 õa keelekümblusklassides õpitakse täies mahus eesti keel teise keelena ainekava alusel. Varajase täieliku keelekümbluse mudeli rakendamise ajal tagatakse keelekümblusklassides põhikooli lõpuni eesti keele õpe vähemalt 60% mahus.

nr	ASTMED	I		II		III	
	Ained/klassid	3K		6K		7K	8K
1	Eesti keel teise keelena	6		5		5	5
2	Vene keel	2		2		1	1
3	Kirjandus	0		2		2	2
4	Võõrkeel A (inglise keel)	3		3		3	3
5	Matemaatika	4		4		5	4
6	Loodusõpetus	1		3		2	
7	Geograafia	0		0		2	1
8	Bioloogia	0		0		1	2
9	Keemia	0		0		0	2
10	Füüsika	0		0		0	2
11	Ajalugu	0		2		2	2
12	Inimeseõpetus	1		1		1	1
13	Ühiskonnaõpetus	0		0			
14	Muusika	2		1		1	1
15	Kunst	1		1		1	1
16	Tööõpetus	2					
17	Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0		2		2	2
18	Kehaline kasvatus	3		3		2	2
Vaba tunniressurssi kasutatakse järgmiste valikainete õppeks							
19	Informaatika	0	0	1		0	1
20	Vene keel ja kultuur	0	2	0		0	0
Maksimaalne nädalakoormus		25	25	30		30	32

*4K klass – eesti õppekeele klass

2.3. Eestikeelsele õppele ülemineku toetamine

Alates 01.09.2024 toimub järjepidev üleminek eestikeelsele õppele, vastavalt PGS-e ning teiste seaduste muutmise seadusele (eestikeelsele õppele üleminek).

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi peamine eesmärk seoses eestikeelsele õppele üleminekinga on võimaldada kooli õpilastele kvaliteetse eestikeelse hariduse omandamine olenemata nende emakeelest.

Eesti keelsele õppele üleminekus õppetöös kasutatakse rohkelt aktiivõppe elemente; eesti keeles õpetamine toimub õppesisust lähtuvalt, kus keel ei ole omaette eesmärk, vaid vahend teadmiste omandamisel. Eesti keele arenguks luuakse ka keelekeskkonna tugi; luuakse klassivälise õpitegevuste ja emakeelekõnelejate elava kõnekuulamise näol õpilaste võimalused viibida rikkalikus ja mitmekesisel eesti keele kui emakeele keskkonnas. Tundide läbiviimisel arvestatakse asjaoluga, et eesti keel on õpilaste jaoks teine keel ja vene keel on nende emakeel. Seetõttu vahendatakse teadmisi lihtsustatud õppekeele abil, tagades sellega ka lapse emakeele ja kultuuri arengu ja väärtustamise.

Vastavalt kooli arengukavas püstitatud eesmärkidele ja eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavale toimub eestikeelne õpetus järgmistes õppeainetes:

I kooliastmes: matemaatika; eesti lastekirjandus; loodusõpetus; inimeseõpetus; muusika; kunst; tööõpetus; kehaline kasvatus.

II kooliastmes: matemaatika; loodusõpetus; inimeseõpetus; ajalugu; muusika; kunst; käsitöö/kodundus/tehnoloogiaõpetus; kehaline kasvatus.

III kooliastmes: loodusõpetus; bioloogia; geograafia; inimeseõpetus; ajalugu; muusika; kunst; käsitöö/kodundus/tehnoloogiaõpetus; kehaline kasvatus.

2.4. Valikõppeainete ja võõrkeelte valik

Valikõppeained põhikoolis on kooli valik ning nende õpetamine toimub vaba tunniressursi arvelt pidades silmas PGS § 25 lõikes 2 sätestatud suurimat lubatud õppekoormust nädalas.

Valikõppeained põhikoolis:

I kooliastmes

- Eesti lastekirjandus (riigikeele oskust toetamine);
- Vene keel ja kultuur (alates 1.klassist õpetatakse valikõppeainena kahe nädalatunni ulatuses);

- Informaatika (selleks, et õpilane valdaks arvutil peamisi töövõtteid osalemaks igapäevases õppetöös).

II-III koolistames:

- Vene keel ja kultuur 4. klassides (eesti keelest erineva kodukeelega õppijatel on võimalik oma emakeelt ja kultuuri õppida valikõppeainena kahe nädalatunni ulatuses);
- Informaatika.

Koolis pööratakse erilist tähelepanu võõrkeelte õppele. Keeleõppes rakendatakse lõiming teiste ainetega. A-võõrkeelena õpetatakse koolis inglise keelt. Inglise keele õpe algab teisest klassist.

2.5. Eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti

Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid erinevate keeltega, kusjuures õppekavas kindlaksmääratud aine õppekeel sellest ei muutu. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada aine õppekeelest erinevas keeles õppematerjale (sh õpilase koduses keeles) või teatud tunni etappides keele vahetust (nt refleksioonifaasis). Riikliku õppekavaga ettemääratud kohustuslike ainete ja läbivate teemade nimistut ei ole muudetud.

Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid erinevate keeltega. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada õppekeelest erinevas keeles õppematerjale.

2.6. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

Juhtkonna ettepanekul ja hoolekogu heaks kiidul ning õppenõukogu otsusel on järgmised muudatused tunnijaotusplaanis:

- 1) Eesti keel põhikoolis õpitakse eesti keelt teise keelena;
- 2) A-võõrkeelena õpitakse koolis inglise keelt;
- 3) Seoses üleminekuga eestikeelsele õppele on lisatud valikõppeainena Eesti lastekirjanduse tund 2. ja 3. klassides selleks, et toetada riigikeele oskust;
- 4) Alates 1.klassist õpetatakse valikõppeainena kahe nädalatunni ulatuses „Vene keel ja kultuur“ PGS § 21 lg-d 5 ja 6 alusel: eesti keelest erineva kodukeelega õppijatel on võimalik oma emakeelt ja kultuuri õppida valikõppeainena kahe nädalatunni ulatuses;
- 5) Suurendatud matemaatika tundide arv I kooliastmes vaba tunniressurse arvelt selleks, et arendada loogilist mõtlemist ja toetada eesti keele oskust;

- 6) Põhikoolis valikõppeainena õpetatakse informaatikat 6. ja 8. klassis selleks, et õpilane valdaks arvutil peamisi töövõtteid osalemaks igapäevases õppetöös.

3. Õppekorraldus gümnaasiumis

3.1. Õppe ja kasvatuse korralduse alused

1. Gümnaasium jaotub üheks kooliastmeks 10.–12. klassini. Gümnaasiumis õppimise nominaalaeg on 3 aastat.
2. Õppetöö toimub statsionaarses õppevormis.
3. Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust. Kursus vastab 35 ühe õppeaine raames toimuvale õppetunnile.
4. Tunnijaotusplaanis esitatud kursused on jaotatud õppeaastati, et tagada õpilastele ühtlane koormuse jaotus. Tunnijaotusplaan kehtestatakse igal õppeaastal.
5. Gümnaasiumi õppeained jagunevad kohustuslikeks kursusteks ja valikkursusteks. Kool kujundab oma valikkursuste ja mõne õppeaine süvaõppe kaudu, arvestades oma võimalusi ja õpilaste soove.
6. Õpilasel on võimalik valida 3 erineva õppesuuna vahel: sotsiaalinete ja võõrkeelte suund; reaalinete ja ettevõtluse suund; loodusainete ja terviseedenduse suund. Õppesuuna valik tehakse 10. klassi sisseastumisel. Suundade erisus tagatakse valikkursuste baasil. Reaalinete ja ettevõtluse õppesuuna õpilased õpivad laia matemaatikat.

3.2. Õppeainete kohustuslikud kursused

1) keel ja kirjandus:

- eesti keel teise keelena – 9 kursust;
- kirjandus – 5 kursust;
- vene keel – 6 kursust;

2) võõrkeeled:

- B1- keeleoskustasemel võõrkeel (inglise keel) – 5 kursust;
- B2 - keeleoskustasemel võõrkeel (inglise keel) – 5 kursust;

3) matemaatika:

- kitsas matemaatika (8 kursust) või lai matemaatika 14 kursust;

4) loodusained:

- bioloogia - 4 kursust;
- geograafia – 3 kursust;

- keemia – 3 kursust;
- füüsika – 5 kursust;

5) **sotsiaalsained:**

- ajalugu – 6 kursust;
- ühiskonnaõpetus – 2 kursust;
- inimeseõpetus (perekonnaõpetus) – 1 kursust;

6) **kunstiained:**

- muusika – 3 kursust;
- kunst – 2 kursust;

7) **kehaline kasvatus:**

- kehaline kasvatus – 5 kursust.

3.3. Valikkursuste ja valikõppeainete valimise põhimõtted

Kool kujundab oma valikkursuste ja mõne õppeaine süvaõppe kaudu, arvestades oma võimalusi ja õpilaste soove. Valikkursused on nii riiklikus õppekavas kirjeldatud valikkursuste hulgast valitud kursused kui ka kooli enda poolt koostatud valikkursused. Kooli poolt pakutavate valikkursuste kirjeldused esitatakse valdkonna ainekavades. Vajadusel, õpilaste soovil, vahendite olemasolul saab avada uusi ainekursusi, kui kool suudab tagada nõudlust õpetajate ja õppekavaga.

Gümnaasiumiastmes pakutakse järgmised õppeainete **valikkursused ja valikained**, mis arvestavad kooli omapära ja piirkondlikku eripära:

- „Eesti keele grammatika“
- „Praktiline eesti keel“
- A2 – keeleoskustasemega keel, saksa keel
- A2 – keeleoskustasemega keel, prantsuse keel
- B2 - keeleoskustasemega keel, inglise keel
- „Keel ja ühiskond“
- „Kõne ja väitlus“
- „Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat“
- „Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu“
- „Tallinna lugu“
- „Praktiline matemaatika“
- „Karjääriõpetus“
- „Riigikaitseõpetus“

- „Majandus- ja ettevõtlusõpe“
- „Elementide keemia“
- „Keskkonna- ja looduskaitse“
- „Tervislik eluviis“
- „Teistsugune füüsika“
- „Rakendusbioloogia“
- „Uurimistöö alused“
- „Arvuti kasutamine uurimistöös“
- „WEB - disain“
- „Projektijuhtimine“
- „Kehalised võimed ja liikumisoskused“
- „Liikumine välistingimustes“.

3.4. Õppesuunad ja tunnijaotusplaanid

Õpilasel on võimalik valida 3 erineva õppesuuna vahel:

- 1) reaalinete ja ettevõtluse suund
- 2) sotsiaalainete ja võõrkeelte suund
- 3) loodusainete ja terviseedenduse suund

Suuna valik tehakse 10. klassi sisseastumisel. Suundade erisus tagatakse valikkursuste baasil. Tunnijaotusplaan on koostatud GRÕK 4. jaos sätestatud nõudeid arvestades. Õppekoormuse jaotamise kavas kursused ja kooli valitud kursused kajastuvad riikliku õppekava kohustuslikud, kokku vähemalt 96 kursust kogugümnaasiumi vältel.

Õppekoormuse jaotumine gümnaasiumis klassiti

Reaalinete ja ettevõtluse suund

Suuna eesmärgiks on arendada ettevõtlusteadmisi, ettevõtlikkust ja ainevaldkonna üldpädevusi: loogilist arutelu, põhjendamise, järelduste, tõestamise oskusi ning leida võimalusi õpitu praktiliseks rakendamiseks reaal- ja majandusteadustes. Süvendatakse teadmisi majandusvaldkonnas toimuvatest protsessidest ja nähtustest, ettevõtluse alustest, ühiskonna, majanduse ja keskkonna omavahelistest seostest. Õpetatakse kasutama majandusalaseid termineid ja definitsioone, kriitiliselt analüüsima majandusvaldkonnas esinevaid probleeme ning otsima neile lahendusi. Osaletakse mitmesugustel ainevõistlustel ja -konkurssidel. Õpilasel on valmisolek siseneda tööturule ka ettevõtjana (õpilasfirmad, konkursid).

Õppesuunda kujundavad kooli õppesuuna valikõppeained ja valikkursused:

- „Praktiline matemaatika“
- „Majandus- ja ettevõtlusõpetus“
- „WEB - disain“
- „Projektijuhtimine“
- „Teistsugune füüsika“

Reaalainete ja ettevõtluse õppesuuna tunnijaotusplaan

Lend 2024 – 2025

Reaalainete ja ettevõtluse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	4	1		1		2		4		5	2
Eesti kirjandus	1			1				1		1	1
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Tallinna lugu</i>			1						1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Lai kursus	14	4		5		5		14		14	5
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
<i>WEB-disain</i>			2						2	2	
<i>Majandus- ja ettevõtlusõpe</i>			2						2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	2
Geograafia (Loodusgeograafia)	2	2						2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	5
<i>Teistsugune füüsika</i>			1						1	1	1
Ajalugu	6	2		2		2		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
Geograafia (Inimgeograafia)	1			1				1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1

<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
KOKKU:	78	27	8	28	4	23	6	78	19	96	60
		35		32		29					

Lend 2025 – 2026

Reaalainete ja ettevõtluse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	4
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Tallinna lugu</i>					1				1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Lai kursus	14	5		5		4		14		14	9
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
<i>WEB-disain</i>			2						2	2	
<i>Majandus- ja ettevõtlusõpe</i>			2						2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
Geograafia (Loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	5
<i>Teistsugune füüsika</i>							1		1	1	1
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1
<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
KOKKU:	78	28	6	29	5	21	7	78	18	96	67
		34		34		28					

Lend 2026 – 2027

Reaalainete ja ettevõtluse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
	2024/2025		2025/2026		2026/2027		10 - 12 kl				
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	4
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Lai kursus	14	5		5		4		14		14	14
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
<i>WEB-disain</i>			2						2	2	
<i>Majandus- ja ettevõtlusõpe</i>			2						2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
Geograafia (Loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	5
<i>Teistsugune füüsika</i>							1		1	1	1
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1		1	1	1
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1
<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
KOKKU:	78	28	6	29	4	21	8	78	18	96	72
		34		33		29					

Sotsiaalainete ja võõrkeelte õppesuund

Sotsiaalainete ja võõrkeelte suunas toetatakse õpilases sotsiaalvaldkondliku pädevuse arenemist. Keeleõpet toetavad eesti- ja venekeelsed valikkursused. Suunakursuste abil õpitakse tundma ja kasutama lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja valima sobivat õiguskaitseinstrumenti. Õpilane omandab teadmisi ja oskusi sotsiaalselt aktsepteeritud

käitumisest ning inimsuhetest, mis aitavad kaasa tõhusale toimimisele erinevates sotsiaalsetes kontekstides. Mitmekesise õppetegevuse tulemusena omab õpilane motivatsiooni ja teadmisi osalemaks vabaihenduste töös, on valmis seda teistele tutvustama ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuuriliste- ja maailma vaatelistesse erinevustesse. Õppimisel peab olema valmis eesti- ja võõrkeelse kirjanduse lugemiseks ning võõrkeeles esinemiseks. Õpingute käigus on võimalus osaleda ainealastel võistlustel ja õpilaskonkurssidel. Õppesuuna õpe annab hea ettevalmistuse õpingute jätkamiseks nii kodu- kui välismaal. Õppesuunda kujundavad kooli õppesuuna valikõppeained ja valikkursused:

- „Prantsuse keel/saksa keel“
- B2-keeleskustasemega inglise keel
- “Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat»
- „Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu“

Sotsiaalainete ja võõrkeelte õppesuuna tunnijaotusplaan

Lend 2024 – 2025

Sotsiaalainete ja võõrkeelte suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	4	1		1		2		4		4	2
Eesti kirjandus	1			1				1		1	1
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini</i>			1						1	1	
<i>Tallinna lugu</i>			1						1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
<i>Prantsuse keel / Saksa keel</i>			2		2		2		6	6	
Matemaatika Kitsas kursus	8	2		3		3		8		8	6
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	2
Geograafia (Loodusgeograafia)	2	2						2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	1
Ajalugu	6	2		2		2		6		6	6

Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat							1		1	1	1
Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu							1		1	1	1
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1	1		1	1
<i>Etikett igapäevaelus</i>			1						1	1	
<i>Ametialane etikett</i>					1				1	1	
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Usundiõpetus</i>			1						1	1	1
Geograafia (Inimgeograafia)	1			1				1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1				
<i>Liikumine välistingimustes I</i>							1				
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1
<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
KOKKU:	72	25	10	26	7	21	12	72	29	101	61
		35		33		33					

Lend 2025– 2026

Sotsiaalainete ja võõrkeelte suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	4
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini</i>			1						1	1	
<i>Tallinna lugu</i>					1				1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
<i>Prantsuse keel / Saksa keel</i>			2		2		2		6	6	
Matemaatika Kitsas kursus	8	3		3		2		8		8	5
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
Geograafia (Loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	

Füüsika	5	2		2		1		5		5	3
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Etikett igapäevaelus</i>			1						1	1	
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Usundiõpetus</i>			1						1	1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1
<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
KOKKU:	72	26	9	27	7	19	8	72	24	96	61
		35		34		27					

Lend 2026 – 2027

Sotsiaaalainete ja võõrkeelte suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	5
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Tallinna lugu</i>							1		1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
<i>Prantsuse keel / Saksa keel</i>			2		2		2		6	6	
Matemaatika Kitsas kursus	8	3		3		2		8		8	8
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
Geograafia (Loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	5
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Usundiõpetus</i>							1		1	1	1
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1

Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1		1	1	1
<i>Liikumine välistingimustes</i>							1		1	1	1
<i>Uurimistöo alused</i>			1						1	1	1
<i>Arvuti kasutamine uurimistöös</i>					1				1	1	1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
KOKKU:	72	26	6	27	6	19	12	72	24	96	69
		32		33		31					

Loodusainete ja terviseedenduse suund

Suuna eesmärgiks on süvendada õppijates huvi loodusainete vastu, omandada oskust vaadelda, mõista ja seletada loodus-, tehis- ja sotsiaalses keskkonnas toimuvaid nähtusi, analüüsida keskkonda kui terviksüsteemi, märgata selles esinevaid probleeme, teha põhjendatud otsuseid neid lahendades, järgides loodusteaduslikku meetodit ning kasutades teadmisi bioloogilistest, füüsikalise - keemilistest ja tehnoloogilistest süsteemidest, väärtustada loodusteadusi kui kultuuri osa, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning loodusressursside säästvat kasutamist. Õppesuunas omandatakse põhiteadmisi ja -oskusi tervislikest ja keskkonnateadlikest eluviisidest, tervislikust toitumisest, kehalise aktiivsuse tähtsusest tervisele ja töövõimele ning tervise taastamise võimalustest. Õpilane mõistab, et tervis on väärtus, mida tuleb hoida kogu elu. Õppija mõistab oma rolli tervisliku keskkonna kujundamisel, luues selleks eeldused läbi oma teadliku ja keskkonnasäästliku käitumise. Suunas õppimine toetab edasiõppimise võimalusi terviseteaduste valdkonnas. Õppesuunda kujundavad kooli õppesuuna valikkursused:

- „Elementide keemia“
- „Keskkonna- ja looduskaitse“
- „Tervislik eluviis“
- „Rakendusbioloogia“
- „Kehalised võimed ja liikumisoskused“
- „Liikumine välistingimustes“

Loodusainete ja terviseedenduse suuna tunnijaotusplaan

Lend 2024 – 2025

Loodusainete ja terviseedenduse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	4	1		1		2		4		4	2
Eesti kirjandus	1			1				1		1	1
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Eesti keele grammatika</i>							1				1
<i>Tallinna lugu</i>			1						1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Kitsas kursus	8	2		3		3		8		8	6
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	2
Geograafia (Loodusgeograafia)	2	2						2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
<i>Elementide keemia</i>			1						1	1	
<i>Keskkonna- ja looduskaitse</i>			1						1	1	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	
Ajalugu	6	2		2		2		6		6	6
<i>Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat</i>							1		1	1	1
<i>Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu</i>							1		1	1	1
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Tervislik eluviis</i>			1						1	1	
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
<i>Usundiõpetus</i>					1				1	1	1
Geograafia (Inimgeograafia)	1			1				1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1		1	1	1
<i>Liikumine välistingimustes</i>							1		1	1	1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1

Arvuti kasutamine uurimistöös					1				1	1	1
KOKKU:	72	25	8	26	5	21	11	72	24	96	61
		33		31		32					

Lend 2025 – 2026

Loodusainete ja terviseedenduse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	4
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Praktiline eesti keel</i>							1		1	1	1
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Maailmakirjandus antiikajast 18. sajandini</i>			1						1	1	
<i>Tallinna lugu</i>				1					1	1	1
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Kitsas kursus	8	3		3		2		8		8	5
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
Geograafia (loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
<i>Elementide keemia</i>			1						1	1	
<i>Keskkonna- ja looduskaitse</i>			1						1	1	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	
<i>Teistsugune füüsika</i>							1		1	1	
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Tervislik eluviis</i>							1		1	1	1
<i>Usundiõpetus</i>			1						1	1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1				1
<i>Liikumine välistingimustes</i>							1				1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
<i>Uurimistöö alused</i>			1						1	1	1

Arvuti kasutamine uurimistöös					1				1	1	1
KOKKU:	72	26	8	27	5	19	11	72	24	96	62
		34		32		30					

Lend 2026 – 2027

Loodusainete ja terviseedenduse suund	kohustuslikud	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	kohustuslikud	valikkursused	Kokku kohustuslikud	Kokku valikkursused	K O K K U	Eesti keeles
Vene keel	6	2		2		2		6		6	
Kirjandus	5	1		2		2		5		5	5
Eesti keel teise keelena	9	3		3		3		9		9	9
<i>Keel ja ühiskond</i>			1		1		1		3	3	3
<i>Eesti keele grammatika</i>							1				
<i>Praktiline eesti keel</i>							1				
B1 Inglise keel	5	4		1				5		5	
B2 Inglise keel	5			3		2	2	5	2	7	
Matemaatika Kitsas kursus	8	3		3		2		8		8	8
<i>Praktiline matemaatika</i>							2		2	2	2
Bioloogia	4			2		2		4		4	4
<i>Rakendusbioloogia</i>					1				1	1	1
Geograafia (Loodusgeograafia)	2			2				2		2	2
Keemia	3	2		1				3		3	
<i>Elementide keemia</i>			1						1	1	
<i>Keskkonna- ja looduskaitse</i>			1						1	1	
Füüsika	5	2		2		1		5		5	
<i>Testsugune füüsika</i>							1				
Ajalugu	6	3		2		1		6		6	6
<i>Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat</i>							1		1	1	1
Ühiskonnaõpetus	2					2		2		2	2
Inimeseõpetus (Perekonnaõpetus)	1					1		1		1	1
<i>Tervislik eluviis</i>							1		1	1	1
<i>Riigikaitseõpetus</i>					2				2	2	2
<i>Karjääriõpetus</i>							1		1	1	1
Geograafia (Inimgeograafia)	1	1						1		1	1
Muusika	3	2		1				3		3	3
Kunst	2	1		1				2		2	2
Kehaline kasvatus	5	2		2		1		5		5	5
<i>Kehalised võimed ja liikumisoskused</i>							1				1
<i>Liikumine välistingimustes</i>							1				1
<i>Projektijuhtimine</i>			2						2	2	2
<i>Uurimistöõ alused</i>			1						1	1	1

Arvuti kasutamine uurimistöös					1				1	1	1
KOKKU:	72	26	6	27	5	19	13	72	24	96	68
		32		32		32					

3.5. Eesti keeles õpetatavad ained ja kursused gümnaasiumiastmes

Gümnaasiumiastmes tagab kool oma õppekavaga eestikeelse õppe vähemalt 60% ulatuses gümnaasiumiastmele kehtestatud väikseimast lubatud õppemahus. Gümnaasiumis on vähemalt 58 kursust eesti õppekeeles. Kõik eesti õppekeelset kursust on kohustuslike ja kooli poolt pakutud kohustuslike valikkursuste hulgas, et tagada õpilasele kooli lõpuks vähemalt 58 eesti õppekeelse kursuse olemasolu.

4. Õppekeskkond

4.1. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud jmt

Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ja õpetaja ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased ja õpetajad arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks koostöös õpetajaga, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii ükski kui ka koos kaaslastega;

- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
- 10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
- 11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 12) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.

Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
- 2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
- 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
- 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja vahendeid;
- 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

Õpilase arengu toetamiseks, mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemuste pakkumiseks ning erinevate õppeainete ja läbivate teemade lõimimiseks ning pädevuste kujundamiseks lisaks igapäevastele õppetundidele korraldatakse koolis temaatilisi/ainealaseid sündmusi, õpilasvõistlusi, õppekäike ning viiakse läbi projekte/teemanädalaid ning tegutsevad huviringid:

- temaatiline/ainealane sündmus - ühekordne ning kindlaks määratud ajal toimuv klassiastme, kooliastme või ülekooliline üritus;

- õpilasvõistlus – koolisisene, piirkondlik või vabariiklik olümpiaad, konkurss või võistlus;
- õppekäik/ekskursioon - õppekavaga seotud ühe koolipäeva piires toimuv sündmus, mille eesmärgid tulenevad riiklikust õppekavast ja ainekavadest;
- projektipäev/teemanädal - toimub kindlaksmääratud perioodi jooksul konkreetse eesmärgi elluviimiseks, kindlaksmääratud projektijuhi ning vajadusel projekti meeskonnaga (nt rahvusvahelised koolidevahelised projektid, tervisenädal, karjäärinädal, projektipäev, e-õppe päev jne);
- huviring - õpilase individuaalse arengu tagamiseks loodud õppekava täitmist toetavõppering (teadmiste põhised huvialaringid, kunsti-, käsitöö- ja spordiringid jne).

4.2. Õppekava rakendamist toetavad tegevused

- avatud õppetunnid kolleegidele, vanematele, väliskülalistele;
- konverentsid kolleegidele, vanematele, väliskülalistele;
- õppekäigud, mis toetavad ainevaldkonnaülest pädevuste kujunemist;
- klassijuhataja tunnid (KiVa-tund, teised temaatilised tunnid);
- traditsioonilised koolisisesed üritused, mis toimuvad igal õppeaastal (vanemate päevad, spordi- ja tervisepäevad, kevadkontsert);
- kooli ja kalendritähtpäevaga seotud üritused (aktused, õpetajate päeva tähistamisega seotud üritused jms);
- õpilaste loovtööde ja praktiliste tööde konverents ja tööde ülevaatenäitus;
- õpilaste kunsti- ja käsitöö omaloomingu ülevaatenäitused;
- õpilaste korraldatud heategevusüritused;
- õpilastele võimaldatud õppekavavälised huviringid;
- kogupäevakooli programm algklassides.

4.3. Õppetööd toetavad projektid

Projektide korraldamise eesmärgiks on arendada nii õpilaste kui ka õpetajate erialaseid teadmisi, üldkultuurilisi teadmisi, enesealgatust, meeskonnatööd ja juhtimisoskust.

Koolisisesed projektid toetavad õpi-, sotsiaalse-, suhtlus-, ettevõtlikkus-, enesemääratlus kultuuri- ja väärtuspädevuste omandamist, osalemist projektides käsitletakse õppe-kasvatustöö osana.

Õpilasi motiveeritakse osalema õppetööd toetavates tegevustes nii individuaalselt kui ka koos klassikaaslastega, mille kohta peetakse arvestust klassidevahelise võistluses.

Õpilastel on võimalik osaleda erinevates projektides:

- ühisprojektid sõpruskoolidega, lasteaedadega;
- heategevusprojektid;
- vabariiklikud projektid;
- rahvusvahelised projektid.

5. III kooliastme loovtöö korraldus

III kooliastmes korraldab põhikool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö või muu taoline. Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt. Loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele. Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis toimub loovtöö 8. klassis. “Loovtööde läbiviimise juhend“ reguleerib õpilaste loovtööde korraldamist, kirjutamist, struktuuri, töö vormistamist, esitlemist ja hindamist (lisa 12).

6. Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus

Õpilasuurimuse ja praktilise töö protsessi koordineerib õppejuht. Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis on iga 11. klassi õpilane kohustatud tegema uurimis- või praktilisetöö. Õpilasuurimus ja praktiline töö on koolis korraldatud vastavalt ja kooskõlas haridus- ja teadusministri 12.10.2011.a määrusega nr 62 „Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord“. Töö valik gümnaasiumi lõpetamise tingimusena peab tulenema kooli õppekava õpieesmärkidest. Töö valikul tuleb õpilasel koostöös juhendajaga hästi läbi mõelda, mis funktsiooni õpilasuurimus või praktiline töö täidab. Õpilasuurimuse ja praktilise töö mahuks, tulenevalt GRÕK § 11 lõikest 31, mille kohaselt õpilase minimaalse kohustusliku õppekoormuse hulka arvatakse valikkursusena õpilasuurimus või praktiline töö ja mille maht sätestatakse kooli õppekavas, on 35 õppetundi (1 kursus). Õpilasuurimusi ja praktilisi töid saab ette valmistada kõikides gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud teemavaldkondades.

Tulenevalt PGS § 31 lõikest 6 tuleb gümnaasiumi lõpetamiseks õpilasuurimus või praktiline töö sooritada rahuldavalt.

Õpilasuurimuse või praktilise töö korraldus on täpsustatud: Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi uurimistöö ja praktilise töö koostamise juhendis (lisa 11).

7. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine

7.1. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise korraldus

Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi.

Vajaduse korral tagatakse õpilasele koolis tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus. Tugispetsialistide teenuse rakendamiseks loob võimalused kooli pidaja ning teenuse rakendamist korraldab direktor.

Kui ilmneb õpilase andekus, tagatakse talle koolis individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste spetsialistide poolt haridusprogrammide või haridusasutuste kaudu.

Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis vähemalt üks kord õppeaastas arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestluse korraldamise tingimused ja korra kehtestab kooli direktor, esitades need enne kehtestamist arvamuse andmiseks õppenõukogule ning hoolekogule.

Koolis töötab pikapäevarühm. Pikapäevarühma võetakse õpilased lapsevanema avalduse alusel. Täpsem pikapäevarühma töökord on kirjeldatud dokumendis „Pikapäevarühma töökord“.

Raamatukogu teenuseid võivad kasutada kõik Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õpilased, õpetajad, haldus- ja teenindav personal ning lapsevanemad. Raamatukogu põhiteenused – teavikute kohalkasutus ja laenutamine – on tasuta. Õppekirjanduse komplekteerib õpikeskuse juhataja tihedas koostöös õpetajatega, vastavalt aineõpetajate soovidele, kooli õppekavale ja kooli võimalustele.

7.2. Hindamise korraldus

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Õpilaste teadmiste ja oskuste hindamise põhimõtted ja kord on kättesaadav õpilasele, tema seaduslikule esindajale ja õpetajale kooli kodulehel. Hindamise põhimõtteid ja korda tutvustavad õpilastele klassiõpetajad ja aineõpetajad.

Hindamise korraldus on täpsustatud: Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi põhikooli õpilaste hindamisjuhendis (Lisa 10) ja Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õpilaste gümnaasiumiastme hindamisjuhendis (Lisa 10).

7.2.1. Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“, kes on kolmandas kooliastmes teinud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt 50 protsendile maksimaalsest tulemusest.
- 2) Kui õpilane sooritas B2-tasemega ühitatud eesti keele teise keelena ühtsete ülesannetega lõpueksami, kuid ei sooritanud seda tasemetunnistuse väljastamiseks nõutava tulemusega, arvestatakse põhikooli lõpetamisel eesti keele B1-taseme eksamiga ühitatud ühtse põhikooli lõpueksami tulemust.
- 3) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
  - kellel on kuni kahes õppeaines „nõrk“ või „puudulik“ viimane aastahinne;
  - kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest.
- 4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt PGS § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale (eritingimused nt ühtsete küsimustega põhikooli lõpueksamitöö kohandamine, abivahendite kasutamine, koolieksam)
- 5) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina. Koolieksami ettevalmistamisel ja hindamisel lähtutakse GRÕK §-des 20 - 22 sätestatust.

7.2.2. Gümnaasiumi lõpetamine

1) Gümnaasiumi lõpetamine toimub PGS § 31 ning GRÕK § 18 sätestatud tingimustel ja korras.

Gümnaasiumi lõputunnistuse saab õpilane:

1. kes on läbinud vähemalt 96 ainekursust, sh kõik riikliku õppekava kohustuslikud kursused ning kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
2. kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele teise keelena, matemaatika ja võõrkeele (inglise keele) riigieksamid;
3. kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele gümnaasiumi koolieksami, valides 20. jaanuariks ühe järgmistest õppeainetest, mida on gümnaasiumiastmes õpitud vähemalt 105 õppetundi: vene keel, ühiskonnaõpetus, ajalugu, bioloogia, füüsika, geograafia, keemia, saksa keel;
4. kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö, välja arvatud kooli lõpetamisel eksternina.

2) Koolieksami sooritamisel vabastatakse gümnaasiumi lõpetaja, kes:

1. on gümnaasiumiastmes õppides esinenud aineolümpiaadidel ning saanud piirkonnavoorus 1. - 10.koha või riigivoorus edukalt osalenud, saanud järgu või koha juhul, kui aineolümpiaadi õppeaine ühtib gümnaasiumi lõpetaja poolt valitud koolieksami õppeainega: emakeel, ühiskonnaõpetus, ajalugu, bioloogia, füüsika, geograafia, keemia, majandusõpetus ja ettevõtlus. Koolieksam loetakse sooritanuks maksimaalse punktiarvuga ning hinnatakse hindega „väga hea“;
2. on gümnaasiumiastmes õppides edukalt esinenud vabariiklikel ainealastel võistlustel ja konkurssidel juhul, kui võistluse või konkursi aineala ühtib gümnaasiumi lõpetaja poolt valitud koolieksami õppeainega: emakeel, ühiskonnaõpetus, ajalugu, bioloogia, füüsika, geograafia, keemia, majandusõpetus ja ettevõtlus. Koolieksam loetakse sooritanuks ning hinnatakse hindega „väga hea“;
3. omab kehtivat rahvusvaheliselt tunnustatud keeleeksami tunnistust (sertifikaat) - juhul, kui gümnaasiumi lõpetaja ei soorita selles õppeaines riigieksamit.

3) Õpilased, kes on gümnaasiumis õppinud eesti keelt teise keelena võivad valida, kas sooritavad eesti keele või eesti keele teise keelena riigieksami.

4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või

asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus.

5) Kuld ja hõbemedaliga lõpetamine.

1. Kuldmedaliga tunnustatakse kooli lõpetajat, kelle kõigi õppeainete kooliastmehinne on «5» (väga hea).
2. Hõbemedaliga tunnustatakse kooli lõpetajat, kellel on maksimaalselt kaks õppeainet hinnatud hindegaga «4» (hea).
3. Otsuse kuld- ja hõbemedaliga lõpetamise kohta teeb õppenõukogu ning positiivse otsus vormistatakse direktori käskkirjaga.

7.2.3. Hinde ja hinnangu vaidlustamine

- 1) Õpilasel, lapsevanemal või tema seaduslikul esindajal on õigus sõnalisi hinnanguid ja hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinnangu või hinde avaldamist eKoolis, esitades kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega kooli õppejuhile.
- 2) Otsusest teatab kool õpilast ja lapsevanemat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

8. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine

Haridusliku erivajadusega õpilane (edaspidi HEV õpilane) on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas, taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökasas.

8.1. Õppekorralduse põhimõtted

HEV õpilase õppe korraldamisel lähtutakse õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadustega õpilane tavaklassis. HEV õpilase õpe peab olema paindlik, õpilase eeldustele ja vajadustele kohandatud ning see peab haarama õpilast lisaks õppetööle ka teistesse tegevustesse koolis.

HEV õpilase õppe korraldamisel lähtutakse esmatasandi ennetuse põhimõttest, kus põhirõhk asetub klassitasandil tehtavale tööle õpilase individuaalsuse varajasel toetamisel ning tema erivajaduste märkamisel. Vajadusel rakendatakse võimalikult varajasi ja efektiivseid sekkumismeetodeid koolitasandil eelkõige õpihuvi säilitamiseks ning kiireks

käitumistaastuseks. Suuremate probleemide puhul kaasatakse pere või kooli algatusel spetsialistid väljaspool kooli.

Direktor määrab isiku, kelle ülesandeks on HEV õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

Täpsem HEV õpilaste toetamine on kirjeldatud dokumendis „Haridusliku ja käitumusliku erivajadustega õpilaste õppe korraldamine Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis“.

8.2. Andekate õpilaste toetamine

Õpilase andekust käsitletakse käesoleva seaduse tähenduses haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ka litsentsitud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

Andekate õpilaste toetamiseks kasutatakse järgmisi võimalusi:

- suunamine õpilase andeid toetavasse aine- või huviringi, huvi- või teaduskooli;
- diferentseeritud töö ainetunnis;
- lisaõpe konsultatsioonide ajal;
- ettevalmistamine osalemiseks ainekonkurssidel, olümpiaadidel jm võistlustel;
- loovtööde koostamine;
- vajaduse korral individuaalse õppekava rakendamine.

8.3. Individuaalne õppekava

Individuaalne õppekava koostamise alus on PGS § 18, PRÕK § 17 ja § 22 lg 7 ning GRÕK §13.

Individuaalne õppekava korralduslikud alused on kirjeldatud Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi individuaalse õppekava rakendamise korras (lisa 11).

8.4. Tugiteenuste rakendamine

Tugispetsialistide teenus on õppeprotsessis õpilase arengut, võimetekohast õppimist ja sotsiaalseid oskusi toetav logopeedi, eripedagoogi, koolipsühholoogi või sotsiaalpedagoogi teenus.

Teenuse rakendamine, selle maht ja kestvus otsustatakse tugispetsialistide, klassi- ja aineõpetajate koostöös.

Kool võib kaasata teenuse vajaduse hindamisel ja õpilasele toe valikul teiste valdkondade spetsialistide väljastpoolt kooli, teavitades sellest vanemat või tema seaduslikku esindajat.

Teenuse valikul arvestatakse õpilase vanust, vajadusi, individuaalseid eeldusi ja võimeid, samuti lahendamist vajava probleemi iseloomu õpilase eripärast lähtuvalt. Teenuse valikul kuulatakse ära õpilase või tema seadusliku esindaja arvamus.

Direktor võtab teenuse osutamiseks kooli tööle vajalikud tugispetsialistid või korraldab teenuse kättesaadavuse muul viisil, arvestades seejuures õpilaste vajadustega.

Õpilase või tema seadusliku esindaja poolt teenuse saamiseks soovi avaldamisel või teenuse järele vajaduse ilmnemisel korraldab kool õpilasele võimaluse vestelda isiklikult tugispetsialistiga mitte hiljem kui nädala jooksul. Õnnetusjuhtumi puhul või olukorras, kus õpilase enda või teiste õpilaste elu või tervis on ohus, tuleb õpilasele teenust pakkuda esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui järgmisel tööpäeval.

Teenuseid osutatakse koolis või vanema või tema seadusliku esindaja nõusolekul muus asukohas. Teenuse osutamisel muus asukohas teeb teenuse osutaja koostööd kooliga ning edastab koolile vajalikku infot teenuse sisu, mahu ning tulemuslikkuse kohta.

Teenuse osutamisel järgitakse teabe avalikustamise reegleid ja isikuandmete töötlemise põhimõtteid. Teenuste korraldamisega seotud isikutel on õigus avaldada üksteisele õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks vajalikke isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid, kuid üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik õpilasele abi ja teenuse korraldamiseks.

9. Õpilase karjäärivalikute toetamine

9.2.1. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine

Koolis toimub karjääriõpe läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemise kaudu õpetajate poolt. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmäärke arvestatakse kooli õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Tunnivälise tegevuse käigus saavad õpilased projekti- ja kutsepäevade, õppekäikude jms raames toetust karjääriotsuste ja eneseteostuse planeerimiseks.

Karjääriinfot edastavad klassijuhatajad, kooli psühholoog, huvijuht.

Karjääriõppe hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid peale põhikooli või gümnaasiumi või kus saab õppida õppekavaväliselt.

Karjäärinõustamine toimub 1.-12. klassini ja on planeeritud tegevustena aine- ja töökavades, huvitegevuse tööplaanis, psühholoogi ja klassijuhataja töös. Nõustamine toimub klassis, individuaalvestluse näol. Toetavaks on ka arenguestlused õpilase ja tema vanematega.

Koolis korraldatakse õpilaste ja vanemate teavitamine edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning on tagatud karjääriteenuste (karjääriõpetus, -info või -nõustamine) kättesaadavus. Erinevaid õppesuundi gümnaasiumis tutvustatakse põhikooli lõpetajatele klassijuhatajatundides. Gümnaasiumi õppesuuna valikut analüüsitakse klassijuhatajaga arenguestlusel 8. või 9. klassis.

Vajadusel konsulteeritakse teiste spetsialistidega õpilase edasiste tegevuste kavandamiseks.

Karjäärinõustamisel:

- 1) selgitatakse enda vajadusi ja eesmäärke;
- 2) hinnatakse enda olemasolevaid ja edasiarendamist vajavaid teadmisi ja oskusi;
- 3) täpsustatakse töö- ja õppesoove;
- 4) arutatakse kutse-, õppe- ja töövaliku otsuste tegemist;
- 5) hinnatakse oma kutsesobivust ja isiksuse omadusi;
- 6) saadakse teavet tööturul toimuvast, õppimisvõimalustest, elukutsetele esitatavatest nõuetest ja tööotsimisallikatest;
- 7) kavandatakse edaspidiseid tegevusi.

Karjäärinõustamiseks korraldatakse õpilastele loengud ja karjääritestid Tallinna ja Harjumaa noorte teabe- ja nõustamiskeskuses. Töötukassa pakub karjäärikoordinaatori teenust ning koolitusi ja võrgustikuüritusi karjääriõppe valdkonnas Haridus- ja Noorteamet.

10. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine

Tallinna Mustjõe Gümnaasium tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes kooli kodulehekülje ja eKooli vahendusel. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeperioodi algul. Sama informatsioon on kättesaadav ka kodulehel ja eKoolis.

Õpilastele on tagatud tugispetsialistide: HEVKO, õpiabiõpetajate, psühholoogi, sotsiaalpedagoogi, eripedagoogi, raamatukogutöötaja, meditsiiniõe teenused.

Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja, õpilase vanem ja vajadusel kaasatakse tugispetsialiste. Arenguvestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluse korraldamise tingimustele ja korrale.

Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku õpilaste vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus osaleda vanemate koosolekul. Lisaks toimuvad kõikide klasside õpilaste vanemate koosolekud vähemalt üks kord õppeaasta jooksul.

Vajadusel toimuvad õpilase, vanemate, tugispetsialistide ja aineõpetajatega ümarlauad.

Kooli direktori kinnitatud graafiku järgi aineõpetajad konsulteerivad õpilasi. Konsultatsioonide graafik paigutatakse kooli veebilehele.

11. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

11.1. Õpetajate koostöö

Õpetaja koostöö eesmärgiks on õppekavas kirjeldatud taotletavate õpitulemusteni/pädevusteni jõudmine õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lähtudes õpiväljunditest, etteantud ajast, õppekavas kirjeldatud õppesisust ja õppetegevusest.

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis on järgmised õpetaja koostöö vormid:

- õppenõukogu;
- koolijuhtkond;
- ainesektsioonid;
- töö- ja infokoosolekud;
- koolitused;
- temaatilised töörühmad;
- koostöötunnid.

Töörühmad moodustatakse tulenevalt õppeaasta arengueesmärkidest.

Koolil on õppenõukogu, kelle ülesandeks on oma pädevuse piires õppe ja kasvatus korraldamine, analüüsimine ja hindamine ning kooli juhtimiseks vajalike otsuste tegemine. Õppenõukogu liikmeteks on kooli pedagoogid. Õppenõukogu tegevusse kaasatakse õpilasesinduse määratud õpilaste esindaja. Õppenõukogu tegutseb haridus- ja teadusministri kehtestatud korras. Õppenõukogu otsuste täitmist korraldab ja kontrollib kooli direktor.

Ainesektsioonide töö eesmärgid:

- 1) tõsta koolis õppe-ja kasvatustöö efektiivsust – luua soodsad tingimused koolis õpetatavate ainete omavaheliseks paremaks integreerumiseks õppetöös nii ainealasel kui ka kooliositi;
- 2) kaasata kõik kooli õpetajad kooli juhtimisse, anda õpetajatele erialaselt paremad võimalused;
- 3) kaasata kõik õpetajad koolile oluliste küsimuste arutellu, pannes nad vastutama, andes neile otsustusõiguse;
- 4) arendada vastavate valdkondade õppeainete ainekavade integreeratsiooni, vastavate ainevaldkondadega seotud õppe-ja kasvatustöö ja metoodilise töö kooskõlastatud kavandamist ja korraldamist.

Ainesektsiooni ülesanded:

- 1) teeb ettepanekuid õpetajate täiendus- ja ümberõppe kavandamiseks;
- 2) planeerib, korraldab, koordineerib, arendab ja analüüsib integreeritud tegevusi õppekava ja aasta õppeesmärkide rakendamise toetamiseks;
- 3) algatab ja teostab koostööd teiste ainesektsioonide õppekava arendamisel;
- 4) kavandab ja viib läbi koolisiseseid ja kooliväliseid projekte ja ainealaseid üritusi;
- 5) nõustab ja toetab uusi õpetajaid ja praktikante;

- 6) jälgib õpetajate e-kooli täitmist;
- 7) analüüsib ainesektsiooni moodustavate ainete metoodilist arengut ja esitab kokkuvõtte õppejuhtidele.

Ainesektsiooni tegevust juhib ainesektsiooni juhendaja, kelle ülesandeks on ainesektsiooni töö juhtimine koostöös ainesektsiooni õpetajatega. Ainesektsiooni juhendaja:

- 1) esitab õppejuhile õppeaasta alguseks ainesektsiooni aasta tööplaani;
- 2) esitab õppeaasta lõpus õppenõukogus kokkuvõtva analüüsi ainesektsiooni töö tulemustest;
- 3) osaleb kooli arendustegevuses ja sisehindamises;
- 4) korraldab ja viib regulaarselt läbi ainesektsiooni koosolekuid, osaleb ainesektsiooni juhtide ning kooli üldkoosolekutel;
- 5) vahendab informatsiooni ja otsuseid juhtkonna, ainesektsiooni juhendaja, õpetajate ja õpilaste vahel.
- 6) teeb ettepanekuid ainesektsiooni ringitundide korraldamisel.
- 7) osaleb tunnijaotusplaani kavandamises.

Ainesektsioonide juhendajad töötavad koostöös õppejuhtidega ning viivad õppetööd puudutava teabe, nõudmised ja suunised aineõpetajateni. Ainesektsioonide juhendajate kaudu viiakse õpetajate arvamused ja seisukohad õppejuhtide ja koolijuhini.

Esimest aastat Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi tööd alustavaid õpetajaid juhendavad õppetundide ettevalmistamisel mentorõpetajad või juhtkonna poolt määratud õpetajad. Koolis on selleks välja töötatud mentorluse kord, mis on kättesaadav nii koolisiseses failijagamiskeskonnas kui ka paber kandjal õpetajate toas.

11.2. Töö planeerimise põhimõtted

Õpetajatel on professionaalne vabadus õppetegevuse korraldamiseks ja teemade käsitlemisel kooli eripära ja õpilaste vajadusi arvestades. Üheselt mõistetavalt on väljendatud õpetaja õigus teha valikuid õppesisus arvestusega, et taotlevad õpitulemused oleksid saavutatud ning üldpädevused ja valdkonnapädevused kujundatud, lähtudes õpilaste varasematest teadmistest ja oskustest.

Õpetajad juhivad oma õppetöö kavandamisel kooli õppekava üldosast ja ainekavadest. Ainekavade arenduse eest vastutavad ainesektsioonide juhatajad. Ainesektsioon koostab õppeaasta alguses tööplaani, kus fikseeritakse planeeritavad tegevused ja esitab selle õppeperioodi alguseks õppealajuhatajale. Õppeaasta lõpus enne augustikuist õppenõukogu

koosolekut esitab aineseksiooni juhataja õppealajuhatajale oma tegevuse vormikohase kokkuvõtte ja töö analüüsi.

11.3. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

Õpetaja koostab kooli õppekava üldosa ja ainekava alusel igal õppeaastal töökava kõikidele klassidele, mida ta õpetab. Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Õpetaja esitab töökava õppeperioodi alguses, mille kohta töökava koostati. Töökava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, ajakulu, õppe sisu ja õppetegevusi. Töökava kohustuslikud elemendid on aeg, teema ainekava järgi, tunni teema, põhimõisted/õppemeetodid/praktilised tööd ja IKT kasutamine, õpitulemused, hindamine. Töökava esitatakse elektrooniliselt, kokkulepitud keskkonnas. Õpetaja sissekanded Ekooli päevikusse peavad vastama töökavale.

12. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamises ja järjepidevas arenduses osalevad kõik õpetajad.
- Kooli õppekava on arenev dokument, mida korrigeeritakse igal õppeaastal.
- Kooli õppekava kehtestab kooli direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
- Kool avalikustab, tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (PGS § 69 lg 1) sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks kõigile.
- Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

Kooli õppekava üldosa lisad

Ainevaldkonnad ja neis kirjeldatavad kohustuslike õppeainete ainekavad ja valikkursused

Põhikoolis	Gümnaasiumiastmes
1) Keel ja kirjandus;	1) Keel ja kirjandus;

2) Kehaline kasvatus;	2) Kehaline kasvatus;
3) Kunstiained;	3) Kunstiained;
4) Loodusained;	4) Loodusained;
5) Matemaatika;	5) Matemaatika;
6) Sotsiaalsained;	6) Sotsiaalsained;
7) Võõrkeeled;	7) Võõrkeeled;
8) Tehnoloogia;	8) Valikõppeained;
9) Valikõppeained.	9) Ainevaldkondade üleste valikkursuste kavad.

Juhendid ja korraldused

Põhikoolis	Gümnaasiumiastmes
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi põhikooli õpilaste hindamisjuhend (Lisa 10); ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi individuaalse õppekava rakendamise kord (Lisa 11); ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi loovtööde läbiviimise juhend (Lisa 12). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õpilaste gümnaasiumiastme hindamisjuhend (Lisa 10); ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi uurimistöo ja praktilise töö koostamise juhend (Lisa 11); ▪ Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi koolieksamite läbiviimise kord (Lisa 12).

Koolis õpetatavate õppeainete ainekavad on vormistatud elektrooniliselt ning kättesaadavad nii kooli kodulehel kui ka koolisiseses failijagamiskeskonnas.